

VENDIM
Nr. 18, datë 15.3.2016

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Sokol Berberi,	anëtar i	“	“
Vitore Tusha,	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha,	anëtar i	“	“
Gani Dizdari,	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj,	anëtar i	“	“
Fatos Lulo,	anëtar i	“	“
Vladimir Kristo,	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 14.10.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 59/17 Akti, që i përket:

KËRKUESE: HAJRIE NURAJ

SUBJEKT I INTERESUAR: Ambasada e Shtetit të Katarit, përfaqësuar në gjykim me prokurë nga av. Fatos Lazimi.

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimit nr. 00-2015-1245 (187), datë 8.4.2015, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 41, 42/2, 59/1/d, 122, 131/f dhe 134/1/g, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6/1 i Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut; nenet 27 dhe 28, të ligjit nr. 8577, datë 10.12.2000, “Për organi-zimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes Vladimir Kristo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkeses, që është shprehur për pranimin e kërkesës, prapësimet e subjektit të interesuar, Ambasadës së Shtetit të Katarit, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkesja ka qenë e punësuar pranë subjektit të interesuar me anë të kontratës së punës të datës 1.4.2012 në pozicionin e sekretares, detyrë e cila është kryer prej saj deri në datën 24.11.2014 kur nga ana e punëdhënësit është ndërprerë marrëdhënia e punës.

2. Kërkesja në momentin që ka marrë dënim për ndërprerjen e marrëdhënieve të punës i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, duke kundërshtuar largimin nga puna dhe duke kërkuar nga gjykata që zgjidhja e kontratës të çmohet si e menjëhershme dhe e pajustificuar, sepse nuk ekziston asnjë nga shkaqet e parashikuara në nenin 153/3 të Kodit të Punës (KP).

3. Gjatë shqyrtimit të çështjes në gjykatën e shkallës së parë, përfaqësuesi i subjektit të interesuar, bazuar në konventën e Vjenës të vitit 1961 “Për marrëdhëniet diplomatike” (në vijim konventa e Vjenës), e cila u siguron përfaqësive diplomatike imunitet ndaj çdo çështje apo padie civile, ka paraqitur kërkesë për nxjerrjen e çështjes jashtë juridiksionit gjyqësor shqiptar.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 4709, datë 13.2.2015, ka vendosur rrëzimin e kërkesës për nxjerrjen e çështjes jashtë juridiksionit gjyqësor shqiptar.

5. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në seancë gjyqësore, me vendimin nr. 00-2015-1245 (187), datë 8.4.2015, mbi ankimin e subjektit të interesuar, ka vendosur prishjen e vendimit nr. 4709, datë 13.2.2015, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe nxjerrjen e çështjes jashtë juridiksionit të gjykatave shqiptare.

II

6. Kërkuesja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (në vijim “Gjykata”) për shfuqizimin e vendimit objekt kërkesë me pretendimin se:

6.1 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë duke nxjerrë çështjen jashtë juridiksionit gjyqësor shqiptar ka cenuar të drejtën e aksesit në gjykatë të kërkueses, e cila në këtë mënyrë e ka të pamundur të kërkojë në gjykatë të drejtën e saj të shkelur. E drejta e aksesit edhe pse vihet përballë imunitetit diplomatik nuk mund të reduktohet në mënyrën ose masën që do të shkaktonte cenimin e thelbit të kësaj të drejte.

6.2 Imuniteti që u jepet diplomatëve për të realizuar qëllimin e misionit të tyre diplomatik, sipas përcaktimeve të konventës së Vjenës, nuk mund të kufizojë kurrësi një të drejtë kushtetuese, atë të aksesit në gjykatë, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së.

6.3 GJEDNJ-ja në përballjen e së drejtës së imunitetit diplomatik me atë të aksesit në gjykatë, në çështjet *Cudak kundër Lituanisë* (vendimi i datës 23.3.2012) dhe *Sabeh El Leil* (vendimi i datës 29.6.2011) ka vendosur në favor të së drejtës për akses të lirë në gjykatë, duke penalizuar shtetet respektive që nuk u kanë lejuar punonjësve të hequr nga puna të paraqisnin një padi në gjykatë me arsyetimin se ndodhemi përpara imunitetit diplomatik.

6.4 Pozicioni i punës së kërkueses, i përcaktuar në kontratën e punës ndërmjet palëve, ka qenë ai i sekretares dhe konsistonte në ndihmesën e stafit diplomatik të ambasadës në çështje të zakonshme. Ky pozicion nuk krijonte mundësinë e aksesit në informacione të rëndësishme të ambasadës.

6.5 Gjykata e Lartë, nisur nga pozicioni i punës së kërkueses, nuk ka arsyetuar përse subjekti i interesuar pengohet në gëzimin e imunitetit të tij diplomatik nëse çështja gjykohet nga gjykatat shqiptare.

6.6 Në raste analoge Gjykata e Lartë ka mbajtur një qëndrim të kundërt lidhur me imunitetin diplomatik (shih vendimin nr. 60/2010 të Gjykatës së Lartë).

7. **Subjekti i interesuar**, Ambasada e Shtetit të Katarit, ka prapësuar në mënyrë të përmbledhur se:

7.1 Kërkuesja nuk ka arritur t’i ngrejë pretendimet e saj në nivel kushtetues. Kërkesa nuk përmban referenca të plota dhe të sakta në jurisprudencën e GJEDNJ-së.

7.2 Vendimi i Gjykatës së Lartë objekt kundërshtimi është i mbështetur në faktet e çështjes dhe në dispozitat e konventës së Vjenës, sipas së cilës ambasada apo përfaqësia diplomatike gëzon imunitet të njëjtë me agentin diplomatik. Qëllimi i këtij përcaktimi është kryerja efikase e funksioneve të misioneve diplomatike si përfaqësues të shteteve.

7.3 Në jurisprudencën e GJEDNJ-së rastet e përmendura nga kërkuesja nuk vënë në dyshim imunitetin e ambasadës apo të përfaqësive diplomatike. Ajo që vihet në diskutim dhe që shqyrtohet rast pas rasti është kufizimi i këtij imuniteti për akte tërësisht të natyrës private.

7.4 Neni 9 i kontratës individuale të punës të lidhur ndërmjet Ambasadës së Shtetit të Katarit dhe kërkueses ka përcaktuar shprehimisht reklami-min e çështjes së imunitetit diplomatik në çdo rast mosmarrëveshjeje mbi interpretimin apo zbatimin e saj.

7.5 Kontrata e punës objekt shqyrtimi hyn në sferën e veprimeve të lidhura direkt me përmbushjen e misionit apo funksionit diplomatik sipas konventës së Vjenës por edhe në kuptim të nenit 11/2/a/d të konventës së Kombeve të Bashkuara për imunitetet juridiksionale të shteteve dhe pronave të tyre (përfshirjet).

7.6 Shkaqet e largimit nga puna të kërkueses në njoftimin për zgjidhjen e kontratës individuale të punës konsistojnë në shkeljen e detyrimeve kontraktore që lidhen me konfidencialitetin dhe disiplinën në punë. Pozicioni i sekretares dhe përkthyeses i mundësonte kërkueses të ishte në kontakt me informacione konfidenciale që lidhen drejtpërsëdrejti me interesat sovranë dhe sensitive të autoritetit të Shtetit të Katarit. Për pasojë, nuk mund të ketë asnjë lloj paralelizmi ndërmjet pozicionit të kërkueses dhe atyre të referuara në çështjet *Cudak kundër Lituanisë* (vendimi i datës 23.3.2012) dhe *Sabeh El Leil* (vendimi i datës 29.6.2011) të GJEDNJ-së.

7.7 Vendimi i Gjykatës së Lartë është dhënë në zbatim të drejtë të ligjit shqiptar në lidhje me çështjen e imunitetit, si dhe të jurisprudencës së Gjykatës së Lartë.

7.8 Kërkueses nuk i mohohet e drejta e aksesit në gjykatë, sepse ajo nuk i ka shëteraur të gjitha mjetet kontraktuale dhe ato të njohura nga e drejta ndërkombëtare publike për mbrojtjen e të drejtave të saj.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkueses

8. Gjykata vlerëson se kërkuesja legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimit kushtetues të neneve 131/f dhe 134/1/g, të Kushtetutës, *ratione temporis*, sepse kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor dyvjeçar të parashikuar nga neni 30/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, si dhe *ratione materiae*, pasi pretendimet e paraqitura në kërkesë *prima facie* përfshihen në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese.

B. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor dhe të së drejtës së aksesit në gjykatë

9. Kërkuesja pretendon se Gjykata e Lartë duke nxjerrë çështjen jashtë juridiksionit gjyqësor shqiptar nuk ka arsyetuar se përse subjekti i interesuar pengohet në gëzimin e imunitetit të tij diplomatik nëse çështja gjykohej nga gjykatat shqiptare. Në këtë mënyrë, sipas kërkueses, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke nxjerrë çështjen jashtë juridiksionit gjyqësor shqiptar, i ka cenuar asaj edhe të drejtën e aksesit në gjykatë.

10. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142/1 të Kushtetutës, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t’u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet edhe vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve në përfundim të gjykimit, përbëjnë aktin procedural kryesor të të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore si një garanci për procesin ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrë-veshjes (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie, kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënie, përmban referenca në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpërmendura. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se detyrimi për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit dhe se masa e arsyetimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Në këtë kontekst, Gjykata ka theksuar se ajo e vlerëson arsyetimin e një vendimi gjyqësor vetëm në kuadrin e përmbushjes ose jo të standardeve të mësipërme, pasi nuk është detyrë e saj të

analizojë provat dhe faktet ku është bazuar gjykata për zgjidhjen e çështjes së themelit. Kjo mbetet detyrë funksionale e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Ndërsa në aspektin e kontrollit kushtetues, Gjykata verifikon nëse arsyetimi i vendimit gjyqësor i ka plotësuar ose jo kriteret e përcaktuara më sipër, të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Në vlerësimin e Gjykatës nuk mjafton që arsyetimi të jetë formalisht i pranishëm në kuptimin grafik dhe strukturor, pasi kjo do ta bënte atë thjesht fiktiv. Arsyetimi duhet domosdoshmërisht të plotësojë kriteret minimale ligjore të përcaktuara dhe të mos ketë të meta të tilla serioze që cenojnë standardin e vendimit gjyqësor të arsyetuar (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në rastin në shqyrtim, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e ka nxjerrë çështjen jashtë juridiksionit gjyqësor shqiptar, duke arsyetuar se objekti i shqyrtimit është një mosmarrëveshje që rrjedh nga marrëdhëniet e punës, në të cilën punëdhënësi sipas konventës së Vjenës (1961) “Mbi marrëdhëniet diplomatike” gëzon imunitet diplomatik, pasi konflikti gjyqësor nuk përbën asnjë prej rasteve përjashtimore të përcaktuara në nenin 31 të saj. Gjithashtu, Gjykata e Lartë argumenton se subjekti i interesuar, Ambasada e Shtetit të Katarit, nuk ka hequr dorë në mënyrë të shprehur nga ky imunitet, çka do të justifikonte nënshtrimin e saj juridiksionit të gjykatave shqiptare. Në të njëjtën kohë në kontratën e punës së lidhur midis palëve nuk rezulton që ato të kenë përcaktuar gjykatën kompetente për zgjidhjen e konflikteve që lindin nga zbatimi dhe interpretimi i saj (*shih faqet nr. 8–9 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

16. Nisur nga rrethanat e çështjes në fjalë, Gjykata çmon me vend t’i referohet jurisprudencës së Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), e cila lidhur me parimin e imunitetit diplomatik është shprehur në disa çështje. Standardet e përgjithshme të zbatimit të këtij parimi janë evidentuar fillimisht në dy vendime të Dhomës së Madhe të GJEDNJ-së, *Cudak kundër Lituanisë*, vendimi i datës 23.3.2010 dhe *Sabeh El Leil kundër Francës*, vendimi i datës 29.6.2011, qëndrime të cilat janë rikonfirmuar prej saj edhe në vendimmarrjen në vijimësi (*Wallishauser kundër Austrisë, vendim i datës 17.7.2012 dhe Olegnikov kundër Rusisë, vendim i datës 14.3.2013*).

17. Në çështjen *Cudak kundër Lituanisë*, të lartpërmendur, GJEDNJ-ja ka theksuar se e drejta e aksesit, e mishëruar nga neni 6/1 i KEDNJ-së, duhet të interpretohet nën dritën e rregullave të përcaktuara në konventën e Vjenës të 23 majit 1969 “Mbi marrëdhëniet diplomatike”. Gjykatat duhet të jenë të ndërgjegjshme për karakterin e veçantë të konventës të Vjenës, si një traktat i të drejtave të njeriut, dhe ato duhet gjithashtu të marrin në konsideratë rregullat përkatëse të së drejtës ndërkombëtare, duke përfshirë edhe ato që lidhen me dhënien imunitet shtetit (*shih Cudak të cituar më lart, paragrafi nr. 56*). Për pasojë, në parim nuk mund të konsiderohet se masat e marra nga një palë e lartë kontraktuese, të cilat pasqyrojnë rregullat përgjithësisht të pranura të së drejtës ndërkombëtare publike për imunitetin diplomatik, të imponojnë një kufizim disproporcional mbi të drejtën e aksesit në gjykatë (*shih Cudak të cituar më lart, paragrafi nr. 57*).

18. GJEDNJ-ja arriti në përfundimin se në rastet kur zbatimi i parimit të imunitetit shtetëror kufizon ushtrimin e së drejtës së aksesit në gjykatë, gjykata duhet të konstatojë nëse rrethanat e rastit e justifikojnë një kufizim të tillë (*shih Cudak të cituar më lart, paragrafi nr. 59*).

19. Në vendimin e saj të mëvonshëm *Sabeh El Leil kundër Francës*, të lartpërmendur, GJEDNJ-ja ka shtuar se parimi i imunitetit të Shtetit në ligjin ndërkombëtar u bazua në parimin *par in parem diktatin non habet imperium*, sipas të cilit një shtet nuk mund të jetë subjekt i juridiksionit të një shteti tjetër. GJEDNJ-ja ka konsideruar se dhënia imunitet një shteti në procedurat civile ndjek qëllimin legjitim të veprimit në përputhje me të drejtën ndërkombëtare për të promovuar marrëdhëniet e mira mes shteteve përmes respektimit të sovranitetit të një shteti tjetër (*shih Sabeh El Leil të cituar më lart, paragrafi nr. 52*).

20. Lidhur me zbatimin e parimit të imunitetit absolut të shtetit, GJEDNJ-ja ka vërejtur se nëpër vite ai është zbehur në mënyrë të qartë, në veçanti me miratimin e konventës për imunitetet juridiksionale të shteteve dhe të pronave të tyre nga Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara në vitin 2004. Kjo konventë u bazua në projektnehet e vitit 1991, neni 11 i të cilave kishte të bënte me kontratat e punës, dhe krijoi një përjashtim të rëndësishëm në çështjet e imunitetit

shtetëror, parim i cili nënkupton se rregulli i imunitetit diplomatik nuk zbatohet në kontratat e punësimit të shtetit me stafin e përfaqësive të tij diplomatike jashtë vendit, me përjashtim të situatave të përcaktuara në mënyrë shteruese në paragrafin 2 të nenit 11 (*shih Sabeh El Leil të cituar më lart, paragrafi nr. 53*).

21. Për më tepër, sipas GJEDNJ-së në të drejtën ndërkombëtare është një parim i gjithëpranuar se dispozita e një traktati, përveç detyrimeve që krijon për palët kontraktuese, mund të jetë e detyrueshme për shtetet që nuk e kanë ratifikuar atë për aq sa kjo dispozitë reflekton të drejtën ndërkombëtare zakonore ose “kodifikimin” apo formimin e një rregulli të ri zakonor. Rrjedhimisht, neni 11 i projektneve të Komisionit të së Drejtës Ndërkombëtare, siç parashikohet tashmë në konventën e vitit 2004, zbatohet sipas së drejtës zakonore ndërkombëtare edhe në qoftë se shteti në fjalë nuk e ka ratifikuar këtë konventë, me kusht që ai të mos e ketë kundërshtuar atë (*shih Sabeh El Leil të cituar më lart, paragrafi nr. 54*).

22. Në të gjitha çështjet e lartpërmendura nga jurisprudenca e GJEDNJ-së theks i veçantë i vihet natyrës së mosmarrëveshjes dhe natyrës së pozicionit të punës së aplikantit. Në këtë kontekst, GJEDNJ-ja ka arritur në përfundimin se edhe pse imunitetet sovraane mund ta justifikojnë deri diku kufizimin e së drejtës së aksesit në gjykatë, pengesa e të punësuarve nëpër ambasada për të paditur punëdhënësit e tyre përbën një kufizim joproporcional të së drejtës së aksesit në gjykatë, sidomos në rastet kur këta punonjës nuk kanë qenë pjesë e stafit konsullor ose diplomatik apo shtetas të shtetit të huaj dhe kur nuk kanë kryer funksione që lidhen me sovranitetin e shtetit të huaj.

23. Nën dritën e parimeve të trajtuara nga jurisprudenca e GJEDNJ-së, Gjykata vlerëson se qëllimi i konventës së Vjenës nuk është t’i japë misioneve diplomatike imunitet të pakufizuar për çdo lloj përgjegjësie civile, por vetëm për ato veprime që çmohen se janë përmbushje e objektit të veprimtarisë së tyre. Në këtë kuptim, jo çdo veprim juridiko-civil i kryer nga ana e subjekteve që pretendojnë gëzimin e imunitetit diplomatik, për më tepër kur kemi të bëjmë me lidhje të kontratave të punësimit me shtetas të vendit ku ndodhet përfaqësia diplomatike (shqiptar në rastin në fjalë), përbën vetvetiu veprim “*të lidhur direkt*” me kryerjen e veprimtarisë së saj.

24. Gjithashtu, Gjykata thekson se në zgjidhjen e çështjeve të juridiksionit, në këto raste, gjykatat duhet t’u përmbahen edhe normave dhe parimeve të njohura të së drejtës ndërkombëtare, lidhur me qëllimin dhe zbatimin e “*imunitetit të kufizuar*” nga juridiksioni. Në këtë vlerësim duhet mbajtur parasysh se nëse objekt i gjykimit është një akt (veprim) publik (*acta iure imperii*), apo një akt privat (*iure acta gestionis*), që nuk cenon sovranitetin e shtetit tjetër (*sikurse mund të jenë ato të punësimit*). Gjykata konstaton se këto parime kanë gjetur zbatim edhe në jurisprudencën e Gjykatës së Lartë në raste analoge (*shih vendimin nr. 60, datë 9.2.2010, i Gjykatës së Lartë*).

25. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vëren se vendimi i Gjykatës së Lartë nuk përmbush standardet e përmendura më lart, si dhe nuk ka marrë parasysh evolucionin e jurisprudencës së GJEDNJ-së lidhur me zbatimin e parimit të imunitetit diplomatik. Në këtë këndvështrim, Gjykata konstaton se Gjykata e Lartë nuk ka hetuar mbi detyrat konkrete të kryera nga kërkuesja dhe nuk ka arsyetuar nëse ekzistonin apo jo kushtet për zbatimin e nenit 11 të konventës së Kombeve të Bashkuara, e cila luan rolin e normave të së drejtës ndërkombëtare zakonore. Ndërsa referenca të vendimi nr. 8, datë 10.6.2011, i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, është i gabuar, pasi në atë vendim rasti që shqyrtohej parashikohej nga një marrëveshje dypalëshe midis Qeverisë Shqiptare dhe SHBA-së.

26. Gjykata gjithashtu konstaton se pretendimet e subjektit të interesuar se kërkuesja ka pasur qasje në dokumente të caktuara që ajo përkthente dhe i përcillte përfaqësuesve më të lartë të Ambasadës së Shtetit të Katarit, pra me materiale konfidenciale të cilat lidheshin drejtpërsëdrejti me interesat sovraane dhe sensitive të autoritetit të Shtetit të Katarit, nuk kanë gjetur përgjigje në vendimin e Gjykatës së Lartë, për më tepër kur kontrata e punës e administruar në gjykim nuk jep detaje mbi detyrat e kryera nga kërkuesja, ndërsa neni 5 i saj përcakton detyra të përgjithshme, nga të cilat nuk mund të kuptohet nëse ato (detyrat e kërkueses) objektivisht kanë qenë të lidhura me çështje të konfidencia-litetit që cenojnë imunitetin diplomatik të subjektit të interesuar. Në të njëjtën kohë, Gjykata vëren, sikurse rezulton edhe në vendimin e Gjykatës së Lartë, se në kontratën e punës së

lidhur midis palëve ato nuk kanë përcaktuar gjykatën kompe-tente për zgjidhjen e konflikteve që lindin nga zbatimi dhe interpretimi i saj (*shih nenin 9 të kontratës së punës*).

27. Duke ju referuar edhe një herë jurisprudencës së GJEDNJ-së, kjo e fundit në zbatimin e parimeve të përgjithshme të lart-përmendura (shih paragrafët 17-21) në rastet konkrete, në çështjen *Sabeh El Leil*, ka vërejtur se edhe pse gjykatat franceze (gjykata e apelit dhe ajo e Kasacionit) kishin përmendur se kërkuesi kishte “përgjegjësi shtesë”, të cilat nënkuptonin se ai nuk ka kryer veprime të thjeshta të administratës, por kishte një shkallë të autonomisë që nënkuptonte se ai kishte kryer aktivitetet në interes të shërbimit diplomatik publik dhe në këtë mënyrë ka marrë pjesë në aktet e autoritetit qeveritar të Shtetit të Kuvajtit, ato nuk kishin arsyetuar mbi këtë fakt. Gjykatat franceze, sipas GJEDNJ-së, nuk kishin sqaruar mbi çfarë prove - dokumente ose fakte – kishin arritur në këtë përfundim (*shih Sabeh El Leil të cituar me lart, paragrafët nr. 63-65*). Për më tepër, GJEDNJ-ja vërejtë se gjykata e apelit dhe Gjykata e Kasacionit nuk arritën të marrin në konsideratë dispozitat e nenit 11 të konventës së vitit 2004, në mënyrë të veçantë përjashtimet e renditura në këtë nen, të cilat duhet të interpretohen në mënyrë rigoroze (*shih Sabeh El Leil të cituar me lart, paragrafi nr. 66*).

28. Bazuar në këtë jurisprudencë të GJEDNJ-së, Gjykata thekson se Gjykata e Lartë në rastin në shqyrtim nuk mund të bazohet në hamendësime për të vlerësuar nëse kërkuësja me veprimet e saj ka cenuar parimin e imunitetit diplomatik. Ajo duhet të hetojë dhe t’u japë përgjigje të arsyetuara si pretendimeve të kërkueses, ashtu edhe prapësimeve të subjektit të interesuar lidhur me natyrën e pozicionit të kërkueses dhe detyrat e kryera konkretisht prej saj. Me fjalë të tjera, Gjykata e Lartë duhet të arsyetonte nëse kërkuësja ka kryer funksione të veçanta të lidhura ngushtë me ushtrimin e autoritetit qeveritar të Shtetit të Katarit.

29. Nga ana tjetër, Gjykata, referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, ka tashmë një qëndrim të konsoliduar, sipas të cilit kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Një linjë e tillë lidhur me raportin ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur është rasti i shqyrtimit nga ana e Gjykatës Kushtetuese të kërkesave individuale, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit (komplementaritetit) (*shih vendimin nr. 3, datë 26.1.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Nga sa më lart, Gjykata vlerëson se është detyrë e Gjykatës së Lartë që në zbatim të parimeve të jurisprudencës së GJEDNJ-së të hetojë dhe të japë përgjigje në vendim nëse kontrata e punës objekt shqyrtimi hyn në sferën e veprimeve “*të lidhura direkt*” me përmbushjen e misionit apo funksionit diplomatik sipas konventës së Vjenës ose në kuptim të nenit 11 të konventës së Kombeve të Bashkuara të 2004, si dhe nëse kërkuësja ka pasur “përgjegjësi shtesë” të bazuara në prova, të cilat mund të cenonin parimin e imunitetit diplomatik të subjektit të interesuar. Gjithashtu, Gjykata thekson se Gjykata e Lartë duhet të sqarojë paqartësitë që rezultojnë nga formulimi i nenit 9 të kontratës së punës së lidhur ndërmjet palëve, sipas të cilit në rast mosmarrëveshjeje mbi interpretimin ose zbatimin e saj, nëse palët nuk e zgjidhin atë miqësisht, “*objekti i mosmarrëveshjes do t’i kalohet autoritetit gjyqësor kompetent*”, pa përcaktuar se për kë autoritet gjyqësor bëhet fjalë.

31. Në të njëjtin këndvështrim, Gjykata vlerëson se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, duke mos e arsyetuar vendimin për nxjerrjen e çështjes jashtë juridiksionit gjyqësor shqiptar i ka mohuar kërkueses edhe të drejtën e aksesit në gjykatë, si dhe të drejtën për të pasur një vendim përfundimtar që do t’i jepte përgjigje pretendimeve të saj. E drejta e aksesit u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t’i drejtohen një gjykate, e cila do t’i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë, për t’i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Në këtë kuptim, ky standard përfshin të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën për çështjet civile, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit në një organ gjyqësor duhet të jetë një e drejtë që lidhet me themelin dhe jo një e drejtë e pastër formale. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t’iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje

përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 2, datë 29.1.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Bazuar në standardet e mësipërme kushte-tuese, Gjykata vlerëson se në rastin konkret Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka cenuar standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor dhe të drejtën e aksesit në gjykatë, si elemente të së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Për rrjedhojë, pretendimet e kërkuases në këtë drejtim janë të bazuara dhe duhen pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, shkronja “P”, dhe 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushte-tutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2015-1245 (187), datë 8.4.2015, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtar: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Sokol Berberi, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Vladimir Kristo, Fatos Lulo